

Varonības stāstnieka 25 darba gadi

MŪSU TREŠAIS JUBILĀRS — VILIS LESIŅŠ

Reizē ar Oļģertu Liepiņu un Hugo Krūmiņu šinīs dienās 25 rakstniecībai ziedotus gadus atzīmē arī Vilis Lesiņš, kuŗu plašākā publika pazīst pēc viņa pēdējo 13 gadu darbiem, kas vai visi veltīti latviešu kaŗavīra tēla un varoņgara iemiesošanai mūsu literātūrā. Šai tematikai pieder stāstu krājumi Vīri un varoņi (1935.), Milži (1936.) un Varoņu augšāmcelšanās (1942.), romāni Uzvara (1936.) un Sātāns (1939.), kā arī jau sagatavotais un Dzintarzemes apgādam izdošanai iesniegtais stāstu krājums, kuŗā sakopotī trimdā rakstītie darbi.

Pirmos mēģinājumus stāstā Vilis Lesiņš tomēr sācis kā tīri psiholoģisku problēmu risinātājs. Šie stāsti sakopotī grāmatās Laimes untumi (1930.), Likteņa rotaļa (1930.), Dragātie kuģi (1936.) un Tā sadega sirds (1942.), un tie tēlo dzīves iedragātu raksturu, bohēmisku mākslinieku un dēkaiņu vidi. Tā rakstnieku valdzinājusi ap 12 gadu, sākot ar 1923. g., kad Kurzemes Vārdā iespiesta viņa pirmā skice Bez dzīves, līdz pat 1935. g., kad viņš savu talantu nodevis augstākai kalpošanai — latviešu varoņgara iespaidīgai parādīšanai stāstā un romānā pēc slavas pilnā Latvijas atbrīvošanas kaŗa materiāliem. Šajā ziņā viņš kļuvis līdzinieks Aleksandram Grīnam, uzrādīdams arī dažas stila un izteiksmes līdzības ar viņu.

Vilis Lesiņš varoņību skaidrojis, definējis un aprakstījis arī kā publicists daudzos ievados un citos rakstos. Varbūt tieši šī iemesla dēļ viņa literāros darbos dažviet jūtams stiprs publicistikas elements. Taču starp daudzajiem viņa stāstiem par varoņiem daži meistarīgi uzrakstīti, un tanīs netrūkst vietu, kas izteiksmes spēkā un valodas plūdumā godam sacenšas ar A. Grīnu.

Kaŗa un varoņstāstu pasaules literātūrā nav daudz. Vēl mazāk to mums. Nedaudzo rakstnieku skaitā, kas pieskārušies šiem tematiem, Lesiņam pieder sava droša vieta. Tā tas dabiski izraisījies no viņa ilggadīgām žurnālista gaitām Latvijas Kareivī, no ikdienas un darba kaŗavīru sabiedrībā, no pieredzes frontes ziņotāja misijā. Bet pāri visam tam — par varonības stāstnieku kļūt Lesiņam licis viņa dziļais un neviltotais patriotisms, viņa fanatiskā ticība Latvijai un latviešu tautas labajam ģenijam. Māte un kaŗavīrs kā rakstniekam, tā cilvēkam Vilim Lesiņam kļuvuši gluži vai par reliģisku iedvesmes avotu, un tas ir pārliecināšanas spēka, bet reizē arī it kā ligatūras devējs viņa reizē arī it kā ligatūras devējs viņa prozai.

Nesen rakstnieks atskatījās uz 45 mūža gadiem savā trimdas mītnē **Augustdorfā**, kur strādā mūsu redakcijā.

—eo—

